

อาหารและยาธรรมชาติกับวิถีทางที่เข้าถึงสัจธรรม

ระพี สาคริก*

ธรรมชาติได้มอบทุกสิ่งซึ่งอยู่บนพื้นฐานความจริง อีกทั้งมีเหตุมีผลเชื่อมโยงถึงกันให้แก่มนุษย์แต่ละคนที่เกิดมาสู่โลก เพื่อใช้เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิต และหวังสืบทอดกระแสสู่รุ่นหลัง แต่ในเมื่อวิถีชีวิตคนยุคปัจจุบันได้สะท้อนภาพพฤติกรรมให้เห็นชัดยิ่งขึ้นว่าตกอยู่ในสภาพลืมหืม เนื่องจากมองข้ามความสำคัญของสิ่งซึ่งธรรมชาติได้มอบไว้ให้แก่แต่ละคนแล้ว จึงปราศจากความสนใจที่จะเรียนรู้ให้ลึกซึ้งถึงแก่นแท้ แต่กลับหวนทิศทางไปสู่ด้านตรงข้ามซึ่งทำให้รากฐานความคิดตื้นเขินยิ่งขึ้น

จากภาพรวมของสิ่งที่หยิบยกมากล่าวแล้ว น่าจะช่วยให้เห็นความจริงว่า วิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ กำลังมุ่งทิศทางไกลไปสู่จุดอันเป็นที่สุดของ "ภาวะทำลายตัวเอง" ถึงขั้นทุกขณะ หากแต่ละคนยังตกอยู่ในความประมาท ดังที่หลักธรรมได้ชี้ไว้ชัดเจนแล้วว่า "ทุกสิ่งทุกอย่างแม้ทุกลักษณะชีวิต เมื่อมีเกิดก็ย่อมมีดับเป็นธรรมจักร"

อย่างไรก็ตาม ย่อมมีคนบางคนบางกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกอบรมจากประสบการณ์ชีวิต ช่วยให้เรียนรู้จากธรรมชาติถึงระดับหนึ่งแล้ว ทำให้มีรากฐานหยั่งลงลึกซึ่งถึงความจริงดังกล่าวได้อย่างชัดเจนจึงยอมรับได้ด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง

จากพื้นฐานสัจธรรมที่ช่วยให้เห็นได้ว่า "ถ้ามีรากฐานจิตใจอิสระย่อมมองทุกสิ่งทุกอย่างได้สองด้าน และยังสามารถเห็นรากฐานอันเป็นจุดร่วมกันได้อย่างลึกซึ้งด้วย" แต่บุคคลผู้ซึ่งตกลงไปอยู่ใต้อิทธิพลจากรูปวัตถุย่อมถูกสิ่งที่แฝงอยู่ในตนกำหนดให้มองเห็นได้ด้านเดียว และเน้นด้านที่เป็นรูปวัตถุอย่างป็นธรรมชาติ

* ศาสตราจารย์

* อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

* อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทบวงมหาวิทยาลัย

* อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อย่างไรก็ตามกฎธรรมชาติก็ได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า “วัตถุเป็นสิ่งปราศจากตัวตนให้ยึดถือได้อย่างจริงจัง คงมีแต่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและสภาพไปตามเหตุและผล” ดังนั้น หากใครหลงยึดถือเข้าไว้ ย่อมถูกอิทธิพลจากมันกำหนดให้ชีวิตจำต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะสูญเสีย เป็นสังขารที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงพ้น

“ชาชนานแท้” คือกระบวนการร่วมกันซึ่งธรรมชาติได้มอบไว้ให้แก่ชีวิตมนุษย์อย่างครบถ้วนแล้ว แต่ขณะนี้ดูเหมือนว่าแต่ละคนจะตระหนักได้ถึงความจริงน้อยลงไปเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตาม ถ้านำเอาการเปลี่ยนแปลงร่วมกันของสรรพชีวิตและสิ่งต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานการพิจารณาน่าจะพบว่า

“แท้จริงแล้วก็คือทุกสิ่งซึ่งมีเหตุมีผลถึงซึ่งกันและกันภายในกระบวนการชีวิตนั่นเอง”

อนึ่ง ในเมื่อมนุษย์ตกอยู่ในสภาพที่ขาดการมองเห็นธรรมชาติซึ่งมีอยู่ในตัวเองแล้ว ก็ย่อมหยิ่งรู้ความจริงของยาซึ่งตนได้มาจากภายนอกยากมากยิ่งขึ้น จึงไม่เพียงนำมาใช้ประโยชน์อย่างปราศจากการรู้เหตุรู้ผลเท่านั้น หากยังพยายามใช้โอกาสและอิทธิพลซึ่งตนเชื่อว่ามีเหนือกว่า กำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ทำให้ทั้งตนและผู้นำไปใช้ตกอยู่ในสภาพห่างจากพื้นฐานตัวเองมากขึ้น

ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเคยผสมกลมกลืนกันบนพื้นฐานธรรมชาติ ซึ่งมีทั้งการผูกและการแก้เป็นสมมูลอยู่ในตัวเอง มาทำการแยกส่วนและเลือกเอาแต่สิ่งซึ่งตนเชื่อว่า “ใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างหนึ่ง” ออกมาใช้สนองกิเลสแห่งตนบนพื้นฐานการมองปัญหาด้านเดียว อันเกิดจาก “ความเห็นแก่ตัว”

ดังตัวอย่างซึ่งสะท้อนความคิดออกมาให้เห็นความจริงได้อย่างชัดเจนเช่น เมื่อกล่าวถึงพืชสมุนไพรชนิดหนึ่ง มักมีผู้ถามว่ามีสารอะไรที่ช่วยรักษาโรคอะไร และยิ่งถามต่อไปอีกว่า จะสกัดเอาสารนั้นออกมาได้อย่างไร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเป็นความคิดที่ทำสายคุณสมบัติซึ่งอยู่บนพื้นฐานความหมายของคำว่าพืชสมุนไพรอย่างชัดเจน แสดงว่ายาธรรมชาติซึ่งควรจะมีอยู่ในรากฐานบุคคลผู้มอง ถูกมองข้ามความสำคัญไปอย่างชัดเจนเช่นกัน

มาถึงช่วงหลัง ๆ สิ่งซึ่งเป็นพิษเป็นภัยอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์เองได้สะท้อนกลับมากระทบ ทำให้หลายคนเริ่มรู้สึกถึงปัญหาซึ่งนับวันยิ่งแพร่กระจาย อีกทั้งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นจึงเริ่มมีการเคลื่อนไหวดิ้นรนเพื่อสร้างกระแสจากอีกด้านหนึ่ง โดยที่เชื่อว่าน่าจะนำมาซึ่งการแก้ไขเพื่อความปลอดภัยแก่ชีวิตตน เช่นการค้นคว้าและรณรงค์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรบ้าง การใช้สิ่งซึ่งแต่ละคนเชื่อว่าเป็นธรรมชาติบ้าง แต่แท้จริงแล้ว หลายคนก็ยังไม่อาจหยั่งลึกซึ่งถึงแก่นอันแท้จริงของธรรมชาติ เพื่อหวังแก้ไขปัญหาได้อย่างถึงเหตุ

“ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากการแสดงออกดังกล่าวยังมีทิศทางมุ่งออกจากตัวเอง” บทพิสูจน์ความจริงซึ่งน่าจะเห็นได้ชัดเจนก็คือ การมุ่งออกไปสอนคนอื่นให้ทำอย่างนั้น บริโภคอย่างนี้ โดยปราศจากการแสดงออกของอีกด้านหนึ่งเป็นสิ่งเน้นนำ หากเริ่มต้นจากการพิจารณาตนเองก่อนอื่น มนุษย์ก็จะเปลี่ยนแปลงสภาพไปสู่ภาวะสงบเย็นยิ่งขึ้น โดยที่รู้ว่า สิ่งใดคือเรื่องของเรา-สิ่งใดคือเรื่องของคนอื่น ทำให้หวนมามุ่งปฏิบัติอย่างจริงจังให้ผู้อื่นอยู่บนพื้นฐานความหวากหลายสามารถสัมผัสความจริงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ความจริงที่พบเห็นได้ในปัจจุบัน

ขณะที่คนจำนวนหนึ่งรู้สึกว่าคุณภาพเริ่มมีปัญหา สืบเนื่องมาจากการบริโภคอาหารและยาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางห่างจากตัวเองมากขึ้น ทำให้คิดทวนกลับไปให้ความสำคัญแก่สิ่งซึ่งตนเชื่อว่าเป็นธรรมชาติ หากยังคงมุ่งออกจากตัวเองและจำกัดกรอบอยู่ภายในเรื่องอาหารกับยา เช่นอาหารที่เรียกกันว่า “ชีวจิต” และ “ยาสมุนไพร” แทนการมุ่งทำความเข้าใจความหมายของ “ธรรมชาติ” ให้สามารถรู้อย่างลึกซึ้งเสียก่อน

ความจริงแล้ว เมื่อมีมนุษย์ย่อมมีทั้งสิ่งซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์ร่วมกับสิ่งซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ภายนอกมนุษย์ อีกทั้งยังมีเหตุมีผลเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมองได้ถึงรากฐานย่อมรู้ความจริงว่า “เหตุของสรรพสิ่งทั้งหลายอยู่ในรากฐานตนเอง” ดังนั้นกระบวนการทั้งหมดจึงมีพื้นฐานอยู่ในจิตใจตน “การดำเนินชีวิตจึงควรให้ความสำคัญแก่การฝึกทบทวนตนเอง เพื่อหวังให้รากฐานจิตใจมีโอกาสรู้ถึงธรรมชาติ ซึ่งกระทำได้จาก การละความโลภและความอยาก”

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมา มีบางคนในสังคมเริ่มออกมาแนะนำให้คนอื่นอยู่อย่างนั้น บริโภคอย่างนี้และออกกำลังกายทำนั้นทำนี้ ทำให้คนจากอีกด้านหนึ่งโดยเฉพาะกลุ่มซึ่งกำลังมีความทุกข์ออกมาทำตามกันมากขึ้น ก่อนอื่นใคร่ขออนุญาตนำหลักธรรมชาติของมนุษย์มาชี้ถึงความจริงว่า “บุคคลผู้มีความทุกข์ย่อมตกเป็นเหยื่อผู้อื่นได้ง่าย” ส่วนผู้ที่เข้าถึงความสุขโดยมีรากฐานรองรับ ย่อมมีความเป็นตัวของตัวเองหรือรู้เหตุรู้ผลเป็นธรรมชาติ

การแสดงออกโดยที่ผู้อื่นไม่ได้ขอร้องก็ดี หรืออยากแสดงก็ดี ซึ่งอ่านได้จากการเที่ยวไต่วงเข้าไปหาคนนั้นคนโน้นหรือคนกลุ่มนั้นกลุ่มโน้น หากขาดรากฐานจิตใจที่เป็นกลางอย่างแท้จริง ย่อมสะท้อนให้รู้ได้ถึงความเห็นแก่ตัวหรือสำคัญตัวเองผิด ส่วนผู้ที่เป็นทุกข์ย่อมหมายถึงการขาดความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งควรจะมีอยู่ในรากฐานหรืออีกนัยหนึ่ง “เมื่อมีด้านหนึ่งแสดงออกย่อมมีอีกด้านหนึ่งตอบสนองอย่างเป็นธรรมชาติ” ดังที่มักกล่าวกันว่า “เฮไหนเฮนั่น”

ดังนั้น เมื่อด้านหนึ่งตกอยู่ในความทุกข์ ย่อมมีโอกาสรับการถ่ายทอดกระแสจากอีกด้านหนึ่งซึ่งแท้จริงแล้วหาใช่สิ่งที่เกิดจากรากฐานแท้ของตนไม่ จึงเท่ากับสะสมความทุกข์หนักมากขึ้น เนื่องจากตนถูกบังคับโดยความเชื่อซึ่งขาดรากฐานในตนเอง แม้อ่อกมาภายหลังจะปฏิบัติได้เพราะความเคยชิน แต่ก็ถูกกำหนดให้ทำ เพราะยึดติดอย่างปราศจากการรู้เท่าทัน ถือเป็นการทำงานอิสรภาพซึ่งควรมีอยู่ในรากฐานตนเอง

สิ่งที่พิสูจน์ความจริงจากปัญหาดังกล่าวซึ่งจะพบได้ก็คือ “เมื่อใดขาดสิ่งดังกล่าว ย่อมทำให้ตนเดือดร้อนและอาจสร้างความทุกข์ให้กับผู้อื่น” แทนการอยู่อย่างรู้เหตุรู้ผลโดยไม่รบกวนใคร นอกจากมีอีกด้านหนึ่งซึ่งรู้ได้เองและนำมาสนองความต้องการด้วยความศรัทธา จึงเกิดความสุขร่วมเป็นหนึ่งเดียวกันทั้งสองด้าน

“บุคคลผู้เข้าถึงธรรมชาติที่มีอยู่ในรากฐานตนเองได้ถึงระดับหนึ่งแล้ว ย่อมปลอดจากความทุกข์” และใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายโดยไม่ต้องควบคุม แม้การบริโภคอาหารก็จะไม่เลือกว่าจะต้องอย่างนั้นอย่างนี้

แต่รู้จักประมาณตน ส่วนการออกกำลังกายก็สามารถรู้ได้ว่า ทำอะไรก็ได้ที่สร้างประโยชน์ทั้งสองด้านร่วมกัน เช่น ฟันดินปลูกต้นไม้ รดน้ำต้นไม้ รวมทั้งทำความสะอาดบ้านเรือนที่ตนอาศัย สุดแต่จะพบว่ามีสิ่งใดเหมาะสม และที่สำคัญที่สุดน่าจะได้แก่ “การปฏิบัติทุกสิ่งด้วยความสมัครใจ ช่วยให้ทำอย่างมีความสุข” และไม่คิดว่าตนจะต้องมีอายุยืนนานกี่ปี แต่ทำอย่างดีที่สุด อีกทั้งมีผลสานถึงชนรุ่นหลัง

“จึงกล่าวได้ว่า ถ้าปฏิบัติได้จริง ย่อมส่งผลดีสู่ทุกด้านอย่างเป็นธรรมชาติ” หรืออาจกล่าวว่า “สอนโดยไม่ต้องสอน” หรือ “ถ่ายทอดโดยไม่คิดจะถ่ายทอด” ย่อมมีเหตุผลถึงชนรุ่นหลังอย่างได้ผลจริงจัง

มนุษย์กับธรรมชาติต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน

มนุษย์แต่ละคนที่เกิดมาจำเป็นต้องดำเนินชีวิตร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ท่ามกลางวิถีการเปลี่ยนแปลงของโลก ในเมื่อธรรมชาติได้ให้มนุษย์มาเป็นส่วนหนึ่ง และในรากฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคนก็รับเอาเงื่อนไขจากภายนอกเข้าไปไว้ด้านในด้วย ดังนั้นถ้าคิดถึงเรื่องราวของธรรมชาติโดยที่ผู้คิด และนำปฏิบัติก็คือคน และเหตุที่มีการเริ่มคิดเกิดจากตนเอง หากไม่ตกอยู่ในภาวะลืมหืมมองข้ามพื้นฐานสำคัญไปว่า “ธรรมชาติซึ่งอยู่ในรากฐานมนุษย์ เริ่มจากตนเอง ถือเป็นเหตุสำคัญที่สุดที่สร้างปัญหาให้แก่ธรรมชาติของชีวิตอื่นสิ่งอื่นได้อย่างทั่วถึง”

หากมองลึกลงไปอีกระดับหนึ่ง “การจะหยั่งรู้ธรรมชาติของมนุษย์ถึงความจริงได้ ก่อนอื่นควรหยั่งรู้ความจริงซึ่งเป็นธรรมชาติในตนเองได้แล้ว” หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า “ถ้าสามารถรู้ความจริงจากธรรมชาติในตนเองได้ชัดเจน ย่อมช่วยให้มองเห็นความจริงจากบุคคลอื่นสิ่งอื่นได้ชัดเจนด้วย”

เรามักกล่าวกันว่า มนุษย์แต่ละคนที่เกิดมา มีการดำเนินชีวิตร่วมกันโดยถือปัจจัยสี่เป็นพื้นฐานคือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และ ยารักษาโรค ซึ่งแต่ละปัจจัยในสี่อย่างต่างก็ได้รับมาจากธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะและสภาวะ โดยที่มีผลต่อทุกชีวิตและสรรพสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันอย่างไม่อาจแยกออกจากกันเป็นเอกเทศได้

และไม่เพียงเท่านั้น แม้ว่าแต่ละชีวิตและแต่ละสิ่งจะมีสังขรณ์ที่พึ่งต้องอยู่ร่วมกัน รวมทั้งพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุมีผล แต่อีกด้านหนึ่งซึ่งเป็นรากฐานจริง ควรสะท้อนให้เห็นภาพที่มีความมั่นคงอยู่กับสังขรณ์ของตัวเองอย่างชัดเจน จึงจะช่วยให้ดำรงอยู่ได้รวมทั้งสามารถสืบทอดไปสู่อนาคตให้เป็นเชื่อมั่นได้ด้วย

โดยเฉพาะวิถีชีวิตมนุษย์แต่ละคนผู้ซึ่งสามารถทำหน้าที่สืบทอดทั้งความคิดและเชื้อสายเผ่าพันธุ์ร่วมกัน ย่อมขึ้นอยู่กับ การสะท้อนให้เห็นภาพ “วัฏจักรการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีด้านหนึ่งหยั่งรู้ธรรมชาติของสรรพชีวิตและสิ่งทั้งหลายเชื่อมโยงถึงการหยั่งรู้ธรรมชาติภายในรากฐานตนเองอันเป็นอีกด้านหนึ่ง และควรตระหนักถึงความจริงว่าด้านนี้คือพื้นฐานที่แท้จริง”

ในเมื่อมนุษย์แต่ละชีวิต มีทั้งร่างกายและจิตใจปรากฏอยู่ในวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน อีกทั้งการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนเป็นสังคม ควรมีรากฐานซึ่งสานกันเป็นหนึ่งเดียว โดยที่สะท้อนให้เห็นได้อย่างเด่นชัดจากพฤติกรรม ซึ่งมีการนำปฏิบัติร่วมกันอย่างมีความสุข ดังที่เรียกกันว่า “มีสามัคคีธรรม” โดยเฉพาะการร่วมกันอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ที่ให้ปัจจัยสี่

หากสามารถรู้และเข้าถึงความจริงได้ ถ้าคิดแจบลำดับก่อนหลังอย่างมีเหตุมีผล ย่อมก้าวไปตามขั้น ตอน โดยเริ่มจากสิ่งซึ่งอยู่ใกล้ตัวร่างกายที่สุดและไล่ไปตามลำดับ หลังจากเข้าใจโครงสร้างและบทบาทได้อย่างแจ่มแจ้ง จึงน่าจะถือว่า “อาหารและยาคือความต้องการซึ่งอยู่ใกล้ตัวและใจที่สุด” แต่ถ้ามองลึกลงไปอีก จะพบว่า “จิตใจตนเองเป็นสิ่งกำหนดทั้งอาหารและยาอย่างเป็นธรรมชาติ”

ถ้าสามารถหยั่งรู้ได้ถึงความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานตนเองย่อมเข้าใจว่า “แม้อาหารชนิดใดชนิดหนึ่ง ก็มีเหตุมีผลทั้งแก่ร่างกายและจิตใจร่วมกัน” ดังนั้นบุคคลใดมีรากฐานจิตใจอิสระช่วยให้เปิดกว้าง ย่อมมองเห็นภาพสรรพชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ได้รอบด้านโดยมีรากฐานเป็นหนึ่งเดียวกันด้วย

แต่จากสภาพที่เป็นจริงในขณะนี้มีคนจำนวนมากมองด้านทรศนะที่แยกจากกันเป็นเอกเทศ ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าว เกิดจากอิทธิพลวัตถุเข้าไปแฝงอยู่ภายในรากฐานจิตใจ จึงทำให้ขาดการมองเห็น เหตุผลที่มีการเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกัน รวมทั้งมองไม่เห็นว่ “สิ่งซึ่งอยู่ในรากฐานตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุด” ส่วนผู้ซึ่งหยั่งรู้ได้ถึงย่อมพบความจริงว่า ไม่ว่าปัญหาเกี่ยวกับอาหารหรือยา หากใจไม่มีปัญหา คงไม่ต้องเป็นทุกข์ และมุ่งออกจากตัวเองไปกำหนดสิ่งซึ่งอยู่ด้านนอกกว่า จะต้องบริโภคาอาหารชนิดนั้นชนิดนี้และออกกำลังกายทำนั่นทำนี่ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องของ “ความทุกข์” ทั้งสิ้น

ถ้ารากฐานจิตใจอิสระจริงย่อมมองเห็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้สองด้าน รวมทั้งเห็นเหตุและผลซึ่งทำให้เชื่อมโยงถึงกันอีกทั้งรู้ว่าด้านไหนคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง ช่วยให้สามารถพิจารณาปฏิบัติกับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถึงเป้าหมายที่แท้จริง ซึ่งหมายถึงวิถีทางที่นำไปสู่ความสุขทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

อย่างไรก็ตาม หากใช้หมายความว่าเครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นอีกสองปัจจัย จะอยู่นอกขอบข่ายอันควรให้ความสนใจไม่ แม้การนำไปใช้ประโยชน์จะมีทิศทางมุ่งสู่ด้านนอกมากกว่า แต่ก็ เป็นความรู้สึกซึ่งมองมาจากด้านรูปวัตถุ ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจาก “ทุกสิ่งซึ่งมีเหตุมีผลสัมพันธ์อยู่กับกายตน ย่อมมีผลถึงรากฐานจิตใจเป็นสัจธรรม” ดังนั้นการนำสิ่งที่อยู่ใกล้รากฐานที่สุดมากล่าวอ้างจึงเป็นการ ชี้ให้มองเห็นความสำคัญของกระแสการเปลี่ยนแปลงซึ่งควรจะเริ่มต้นจากรากฐาน แทนการมองที่รูปแบบ มิฉะนั้นแล้วอาจมีผลทำให้ยึดติดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในประเด็นของยา เรามักสะท้อนความรู้สึกที่มุ่งเน้น “ยารักษาโรค” ทำให้นับวันยังมีความรู้สึกห่าง ออกไปจาก “ยาป้องกันโรคที่แท้จริง” ยิ่งขึ้น แม้เมื่อมีการกล่าวถึงยาป้องกันโรค ก็มักมีแนวโน้มนมอง เน้นที่ด้านวัตถุ ดังจะพบความจริงว่า มีการยกเอาเอกลักษณ์นั้นลักษณะนั้นมาบอกกันว่า ป้องกันโรคนั้นโรคนั้น สะท้อนให้เห็นภาพที่ยังลงไม่ลึกซึ่งถึงแก่น จึงเปิดโอกาสให้มีอีกด้านหนึ่งซึ่งคิดผลิตเพื่อหวังหาประโยชน์ ไล่ตนอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

หากสามารถหยั่งรู้ความจริงว่า ภายในกระแสปัจจัยสี่ ย่อมมีด้านที่อำนวยความสะดวกจิตใจร่วมอยู่ด้วย โดยเฉพาะภาวะจิตใจย่อมมีส่วนผูกพันอย่างถึงรากฐาน และมีกลไกกำหนดการหยั่งรู้ความเป็นหนึ่งเดียวกันได้หมด ซึ่งประเด็นนี้เองที่บุคคลผู้มองเห็นได้ชัดเจนแล้วควรได้ชื่อว่า “เป็นผู้รู้จริง” โดยไม่แยกว่าด้านนี้เป็นความรู้เรื่องโลก ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นความรู้เรื่องธรรม หากยังแยกออกจากกันย่อมอ่านได้ว่า ขาดการรู้จริงทั้งสองด้าน

ดังได้กล่าวแล้วว่า มนุษย์แต่ละชีวิตที่เกิดมามีทั้งด้านร่างกายและจิตใจรวมเป็นหนึ่งเดียวกันที่รากฐานตนเองโดยแท้ ดังนั้นผู้ใดก็ตาม สามารถเข้าถึงความเป็นหนึ่งเดียวกันได้จริง ย่อมมองเห็นชัดเจนว่า การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีสมดุลจากการปฏิบัติที่มีเหตุมีผลถึงซึ่งกันและกันได้ทุกเรื่อง อีกทั้งดำเนินไปอย่างมั่นคงเป็นธรรมชาตินับแต่เริ่มแรกจนถึงภาวะดับสูญ แม้สภาพแวดล้อมจะเพิ่มแรงกดดันมากขึ้นแต่ก็ไม่ปรากฏข้ออ้างใด ๆ ทั้งสิ้น ควรได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่รู้จักนำสภาพการเปลี่ยนแปลงจากด้านหนึ่ง มาสร้างสรรค์ประโยชน์แก่อีกด้านหนึ่ง หรืออาจกล่าวว่า “เป็นผู้ที่สามารถมองทุกสิ่งในด้านดีได้แล้ว”

อนึ่ง ภาพรวมที่น่าเสนอมานี้แล้ว น่าจะมีเหตุมีผลทั้งการอนุรักษ์ความเป็นมนุษย์ซึ่งควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคน โดยที่มีผลกำหนดแนวคิดและพฤติกรรมนำอนุรักษ์ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งอยู่ด้านนอก อันถือเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่มีผลต่อความมั่นคงของสังคมซึ่งแต่ละคนมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ กับอีกด้านหนึ่งก็มีการปฏิบัติในด้านพัฒนาอย่างรู้เหตุรู้ผลให้เป็นที่เชื่อถือได้อย่างแท้จริง

เมื่อกล่าวมาถึงช่วงนี้น่าจะพบว่า ถ้าไม่ปล่อยให้อิทธิพลวัตถุเข้าไปถือครองอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง จนทำให้เกิดสภาพที่บดบังภูมิปัญญาอันแท้จริงหนามากยิ่งขึ้น ก็น่าจะเห็นภาพได้อย่างสมเหตุสมผลว่า “หากรากฐานจิตใจซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ด้านในยังมีสภาพที่ว่างเปล่าพอสมควรย่อมเกิดอิสระในระดับหนึ่ง”

ส่วนอีกด้านหนึ่ง หากมุ่งทำงานโดยเน้นสิ่งซึ่งตนมีอุดมการณ์ด้านสมาธิอย่างมั่นคง หรืออีกนัยหนึ่ง “มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ที่มีผลช่วยให้มีโอกาสเรียนรู้ความจริงจากเพื่อนมนุษย์ในสังคม” โดยเฉพาะถือความรักความเข้าใจอันพึงมีต่อเพื่อนมนุษย์อย่างปราศจากการเลือกพวกเลือกกลุ่ม ย่อมเชื่อมั่นได้ว่าน่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างรากฐานความสุขได้อย่างแท้จริง และเป็นยาอายุวัฒนะซึ่งมีผลช่วยป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้อย่างถึงมูลฐาน

ความสุขในการทำงานมีเหตุมีผลช่วยให้อายุยืน

“การมุ่งมั่นทำงานสิ่งใดก็ตาม หากอยู่บนพื้นฐานการเรียนรู้ความจริงจากเพื่อนมนุษย์ ย่อมช่วยให้ตนเข้าถึงความสุขที่แท้จริงชัดเจนยิ่งขึ้น และเมื่อมีโอกาสสัมผัสกับรสแห่งความสุข ย่อมเกิดศูนย์กลางควบคุมการปฏิบัติตนให้เป็นผู้รู้เหตุรู้ผลได้ทุกอย่างอย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่ต้องกังวลทำให้เกิดความทุกข์ว่า ตนจะต้องควบคุมเรื่องนั้นเรื่องนี้ แม้กระทั่งการออกกำลังกายซึ่งมีการแยกตัวออกไปจากการทำงาน”

สิ่งที่กล่าวแล้วนี้ หากสนใจสำรวจตัวเองให้พบ ย่อมมองเห็นความจริงว่า มีเป็นธรรมชาติ อยู่แล้วในชีวิตแต่ละคน ดังนั้นแทนที่จะมุ่งมองออกจากตัวเพื่อไปค้นหาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอยู่ ภายนอก อีกทั้งมีอิทธิพลล่อตาล่อใจให้เกิดความรู้สึกห่างจากตัวเอง และส่งผลสะท้อนกลับ มาเป็นพิษเป็นภัยแก่ตนรุนแรงมากขึ้นอย่างปราศจากจุดสงบลงไปได้โดยง่าย แต่กลับจำต้องพบกับพิษภัยที่หวนกลับมาทำลายรุนแรงยิ่งขึ้น

อนึ่ง การสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้ความเข้าใจจริง หรืออาจกล่าวว่า “รู้จักสว่าง” ย่อมถือว่คือรากฐานแห่งความสุข บางคนอาจเข้าใจว่า “การสว่างคือการไม่ทำอะไรเลย” ซึ่งความคิดลักษณะนี้น่าจะอ่านความจริงได้ว่า คือการสว่างที่ไม่ได้สว่างจริง แต่กลับไป ยึดติดอยู่กับอีกด้านหนึ่ง ซึ่งแท้จริงแล้วอยู่บนรากฐานเดียวกันกับการยังไม่ยอมสว่างนั่นเอง

หากมีรากฐานถึงการสว่างได้จริง ย่อมทำงานมากขึ้น อีกทั้งยังมีโอกาสก้าวหน้าไปได้อย่าง ตลอดตลอดไปร่ง แม้พบปัญหาย่อมเข้าใจปัญหาได้ถึงความจริงจึงไม่รู้สึกผิดหวังทำให้ท้อถอย แต่กลับช่วยให้ มองเห็นช่องทางในการก้าวต่อไปอย่างมีศิลปะ โดยที่อีกด้านหนึ่งเกิดความรู้สึกว่า ตนมีโอกาสเรียนรู้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

โดยธรรมชาติแล้วอาจมีผู้สงสัยว่า “ถ้าเช่นนั้นก็ต้องกลับไปอยู่ป่าเช่นอยู่ดึกดำบรรพ์” หรืออาจคิดว่า “เป็นการกระทำแบบถอยหลังเข้าคลอง” ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือแนวคิดที่ยึดติดอยู่กับชั่วใด ชั่วหนึ่ง ทำให้บอกได้ว่า “บนรากฐานธรรมชาติลักษณะเดียวกันย่อมมีอีกชั่วหนึ่งเป็นสัจธรรม” เราจึงพบ แนวคิดที่ออกมาต่อต้านกลุ่มความคิดดังกล่าว

ดังเช่นที่พบว่า มีกระแสต่อต้านการใช้ยาที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น หรือที่เรียกกันว่า “ยาวิทยาศาสตร์” โดยอ้างเหตุผลว่า ส่งผลทำลายสุขภาพในระยะยาว แม้ว่าอาจมีเหตุผลอยู่บ้าง แต่สภาวะ สองชั่วที่เกิดขึ้นย่อมช่วยให้บุคคลผู้มีรากฐานจิตใจอิสระสามารถบอกได้ว่า ยังลงไม่ลึกซึ่งถึงรากฐานจริง ทำให้กระแสความขัดแย้งยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง แต่อาจทำให้มีแนวโน้มห่างจากกันมากขึ้น

อนึ่ง การคิดแก้ไขปัญหาซึ่งมีกรอบกำหนดตัวเองอยู่เพียงเรื่องอาหารและยา ย่อมไม่ช่วยให้ได้รับผล อย่างจริงจัง แต่กลับสะท้อนให้เห็นภาพเสมือน “กายเรือในอ่าง” ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากปัญหาดังกล่าว เกิดขึ้นกับสังคมในทุก ๆ เรื่อง จนกว่าผลสะท้อนในมุขกลับจะมีน้ำหนักสะสมมากพอที่จะละลายเปลือก นอกซึ่งกำหนดให้มีการล้อมกรอบตัวเอง ช่วยให้รากฐานเปิดกว้างและมีอิสระระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม วิถีการเปลี่ยนแปลงร่วมกันของทุกสิ่งทุกอย่าง ย่อมมีกาลเวลาและโอกาสเป็น ปัจจัยที่ห้ามองรับความจริงอยู่ด้วยเสมอ

ความอยากกับความกลัวทำให้เกิดทุกข์ทำลายสุขภาพอย่างถึงรากฐาน

“ความอยากของมนุษย์” เมื่อเริ่มเกิดขึ้นกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ย่อมทำให้ธรรมชาติการแสดงออก ของคนมีการร่วมกระแสนั้นเป็นวงล้อมโดยถือเงื่อนไขใกล้เคียงกัน ปรากฏออกมาให้เห็นได้สัมผัสได้

และเมื่อมีข้อหนึ่งเกิดขึ้นย่อมมีอีกข้อหนึ่งปรากฏออกมาอย่างเป็นธรรมชาติบนพื้นฐานความอยากด้วยเช่นกัน

เมื่อกระแสดังกล่าวเกิดจากธรรมชาติของมนุษย์ที่อยู่รวมกันโดยที่มีโอกาสสัมผัสกันและกัน ย่อมไม่มีบุคคลใดหรือคนกลุ่มไหนเข้าไปจัดการหยุดยั้งได้ ดังนั้นถ้าใครคิดเข้าไปหยุด แท้จริงแล้วผู้นั้นเองที่ต้องการเข้าไปร่วมกระแสดังกล่าวอีกด้านหนึ่ง อีกทั้งยังรับเอาเงื่อนไขเข้าไปใส่ในรากฐานตนเองและสืบทอดต่อไปเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังที่คนในอดีตปรารถนาไว้ว่า “หาเหตุใส่ตัว” จึงวินิจฉัยได้ว่า บุคคลผู้ตกเข้าไปอยู่ใต้อิทธิพลกระแส ล้วนมีรากฐานที่ขาดภูมิคุ้มกันปัญหาสุขภาพทั้งด้านจิตใจและร่างกายร่วมกัน

ในเมื่อสังขรณ์ได้ชี้ไว้โดยผลการปฏิบัติว่า ทุกสิ่งมีสองด้านเสมอ ดังนั้นเมื่อความอยากเป็นโทษแก่สุขภาพความกลัวเพราะขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ย่อมส่งผลทำลายสุขภาพด้วยเช่นกัน เนื่องจากความกลัวจึงคิดออกอย่างนั้นอย่างนี้ทำให้เกิดทุกข์

จากกรณีที่ยกขมมาเป็นตัวอย่างเพื่อการศึกษาเรื่องนี้เอง ทำให้เห็นความจริงว่า สภาพชีวิตของมนุษย์ซึ่งดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานธรรมชาติที่มีความหลากหลาย ซึ่งไม่เพียงความหลากหลายของสภาพในรากฐานอันเป็นที่เกิดร่วมกับสภาพแวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่รอบด้านของวิถีทางอันเป็นที่มาเท่านั้น แม้สภาพปัจจุบันไม่ว่าบุคคลใดจะอยู่ในเมืองหรือท่ามกลางธรรมชาติซึ่งเป็นป่า รวมทั้งมีทรัพย์สมบัติที่มีมูลค่ามากน้อยแค่ไหน

หากสมมุติที่มีอยู่ในรากฐานจิตใจสามารถกำหนดให้ตนดำรงชีวิตอยู่อย่างสมเหตุสมผลย่อมไม่ก่อให้เกิดการได้มาซึ่งสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีทำลายธรรมชาติของมนุษย์รวมถึงสรรพสิ่งทั้งหลาย กับอีกด้านหนึ่งย่อมไม่ใช่สิ่งที่ตนได้มาไปในทางทำลายคุณค่าชีวิตตัวเองและบุคคลอื่นซึ่งอยู่รวมด้วยเช่นกัน

อนึ่ง หากสามารถเข้าใจมนุษย์ได้อย่างถึงแก่นและมองเห็นภาพรวมได้อย่างครบถ้วนทั้งในด้านรูปลักษณะและสภาวะที่เกิดจากเงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐาน คงพบว่าไม่มีเส้นแบ่งระหว่างด้านนอกกับด้านใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งย่อมรู้ว่า “เงื่อนไขที่อยู่ในรากฐานจิตใจเป็นสิ่งสำคัญที่สุด” น่าจะกล่าวได้ว่า “ความอยากซึ่งอยู่ภายในและมีโอกาสปรากฏออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่เลือกกว่าเป็นเรื่องใดที่ผ่านเข้ามาให้ตนมีโอกาสมสัมผัสรู้สึกได้ถึงรสชาติ ทั้งด้านที่พึงปรารถนาและไม่ปรารถนา” ดังที่มักกล่าวกันว่า “ลงเริ่มขึ้นแล้วย่อมหยุดได้ยาก”

ความอยากของมนุษย์แต่ละคนไม่ว่ามีมากหรือน้อย ย่อมมีผลกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์เองให้เกิดแรงขับเคลื่อน ล่อหลอกหรือจุดลาก ออกมาสู่ภายนอก ส่งผลทำลายสมมุติซึ่งควรจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างอยู่กับเหตุและผล นับเป็นการฝืนธรรมชาติซึ่งช่วยให้ทุกชีวิตและทุกสิ่งอยู่ร่วมกันได้อย่างมั่นคง ทำให้เกิดภาวะสูญเสียมวลเชื่อมโยงถึงกันและกันเป็นสายโซ่

ในเมื่อทิศทางและรูปลักษณะของกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับทุกสิ่งอย่างเป็นวัฏจักรบนพื้นฐานสังคมและแต่ละคน มีทิศทางวนกลับมาสนองผลแก่ตนเองเป็น “กรรมสนองกรรม” ดังเช่นที่หลักธรรมได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนแล้ว และกระแสดังกล่าวซึ่งมีอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนก็เป็นสิ่งบั่นทอนอายุวรรณะซึ่งมีอยู่ในคลังสมบัติอันล้ำค่าของแต่ละคนอย่างสำคัญ เราคงปฏิเสธภาวะสูญเสียไม่ได้นอกจากเลือกทางเดินมุ่งสู่ความรู้ความเข้าใจเพื่อหวังแก้ไข ซึ่งคงต้องเน้นที่รากฐานแต่ละคนให้มีอิสระยิ่งขึ้น

ส่วนในด้านสังคม หากความอยากเข้าไปครอบครองรากฐานคนส่วนใหญ่ แม้แต่ละคนผู้ซึ่งวิถีชีวิตมีโอกาสเติบโตใหญ่ยิ่งขึ้นบนพื้นฐานด้านรูปวัตถุ จะทำให้ภาวะขัดแย้งในสังคมรุนแรงเพิ่มขึ้นลำดับ รวมทั้งช่องว่างระหว่างสองด้านจะแยกห่างจากกันออกไปเรื่อย ๆ จนทำให้เกิดวิกฤตถึงขั้นยกพวกฆ่ากันเองเป็นช่วง ๆ โดยไม่อาจหยุดได้เพียงครั้งใดครั้งหนึ่ง เนื่องจากเงื่อนไขอันถือเป็นเหตุได้เข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานเป็นสัจธรรมเสียแล้ว

แต่บุคคลผู้มีอายุวรรณะเป็นความจริงอยู่ในรากฐานย่อมอยู่อย่างสงบได้ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นและมีกำลังทำงานอย่างต่อเนื่องกันไป ดังเช่นที่กล่าวไว้ว่า “ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย” ซึ่งลักษณะเช่นนี้ควรจะถือเป็นธรรมชาติของแต่ละคนผู้ซึ่งมีร่างกายร่วมกับจิตใจมุ่งมั่นทำงาน เพื่อหวังสร้างสรรค์ร่วมกันทั้งด้านตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะจากด้านจิตใจที่มีเหตุมีผลควบคุมร่างกายได้อย่างเหมาะสมในทุก ๆ ด้านเป็นธรรมชาติ รวมทั้งสามารถบอกตัวเองได้ชัดเจนว่า สมควรแก่เวลาแล้ว

มนุษย์ที่เกิดมา หากแต่ละช่วงชีวิตยังมุ่งวิถีทางทำให้ตน เองทวีความอยากมากขึ้น ในที่สุดอาจต้องจบชีวิตลงด้วยการมีความอยากเป็นเหตุ ไม่ว่าจะการฆ่าตัวตายโดยตรงหรือได้รับผลกระทบจากสิ่งอื่น แม้การฆ่ากันตายแบบตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่มเป็นพวก ไม่ว่าจะพวกเล็กพวกใหญ่ กระทั่งถึงระดับชาติและระดับโลก ซึ่งต่างก็ถือความอยากเป็นเหตุด้วยกันทั้งสิ้น ยิ่งเป็นการฆ่ากันอย่างเลือดเย็นดังเช่นปล่อยให้อาหารและยาเกิดพิษเพื่อประโยชน์แห่งตน

อนึ่ง ไม่เพียงความเสียหายที่เกิดจากการทะเลาะกันซึ่งมีโอกาสบานปลายมาถึงการฆ่ากัน ซึ่งเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของผลเสียหายที่สืบเนื่องมาจากความอยาก หากยังมีความเสียหายในลักษณะอื่นอย่างหลากหลาย การนำประเด็นความอยากมากล่าวเน้นไว้ ณ ที่นี้ หากมุ่งตำหนิบุคคลในสังคมซึ่งยังคงมีความอยากแฝงเป็นเงื่อนไขอยู่ในรากฐานไม่ แม้ตัวผู้เขียนเองหากอยากให้แต่ละคนลดความอยากลงไปก็เห็นว่าไม่สมควรเช่นกัน

คงต้องพยายามทำความเข้าใจว่า หลักการดำรงชีวิตซึ่งควรเน้นที่การเรียนรู้อันถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงชีวิตที่แท้จริงนั้น แม้แต่ละคนเริ่มต้นจากการมีความอยากอยู่ในรากฐาน อาจมากบ้างน้อยบ้าง และการแสดงออกจากธรรมชาติย่อมระบายเอาความอยากออกมาด้วยโดยที่ตัวเองอาจไม่รู้สึกรู้สีก แต่เมื่อมีการแสดงออกต่อผู้อื่น ย่อมมีผลกำหนดการเปลี่ยนแปลงองศาความอยากเกิดขึ้นทั้งสองด้าน ดังเช่นที่กล่าวกันว่า “กรรมย่อมชำระได้ด้วยตัวเองอย่างเป็นธรรมชาติ” ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า “กรรมหาใช้สิ่งเลวร้ายไม่ หากเป็นเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ โดยที่มีเหตุมีผลชำระล้างความอยาก เพื่อช่วยให้เหลืออยู่แต่ความรู้ที่ใสสะอาดยิ่งขึ้นตามเหตุและผล”

แม้แต่ละคนจะมีความอยาก แต่คงไม่มีใครมีอิทธิพลกำหนดให้คนนั้นคนโน้นลดความอยากลงไปอย่างจริงจังโดยการพูดการเขียน ดังเช่นที่เคยชี้แนะไว้เป็นช่วง ๆ ว่า “การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตที่มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำปัญหาที่พบมาทบทวนเพื่อค้นหาความจริงอย่างต่อเนื่องถือเป็นพื้นฐานการศึกษาซึ่งมีผลพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองอย่างสำคัญ อีกทั้งเป็นสิ่งสั่งสมอายุวรรณะที่มีอยู่แล้วเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ “

การปฏิบัติเพื่อค้นหาสัจธรรมจากรากฐานตนเองเปิดโอกาสให้ยาธรรมชาติ ซึ่งมีอยู่แล้วปรากฏผล

ในเมื่อสัจธรรมของมนุษย์มีทั้งร่างกายและจิตใจ และมีวัฏจักรการเกิดจนถึงการตายเป็นกระแสหมุนเวียนถึงกัน ดังนั้นแม้ว่าแต่ละคนจะอยู่ท่ามกลางความหลากหลายทั้งระดับความอยากและรูปลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกอันมีเหตุสืบเนื่องมาจากธรรมชาติของแต่ละคน แต่ช่วงชีวิตหนึ่งซึ่งแม้เริ่มต้นจากการเกิดขึ้นมาถึงระดับหนึ่งก็น่าจะมีผลทำให้ วัฏจักรการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ มาถึงช่วงที่มีการลดความอยากในรากฐานตัวเองให้น้อยลงไปอย่างมีเหตุมีผล หากแปรสภาพมาอยู่บนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้น

โดยที่อีกด้านหนึ่ง สะท้อนให้เห็นภาพการนำปฏิบัติในสิ่งซึ่งตนมีอุดมการณ์เด่นชัดยิ่งขึ้น ซึ่งกระแสนี้มีธรรมชาติที่สร้างความประทับใจและแรงศรัทธาให้แก่ผู้อื่น เน้นที่ชนรุ่นหลัง และสิ่งนี้เองที่น่าจะถือว่าอิทธิพลกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงทั้งวิถีชีวิตตนและสังคมให้มุ่งสู่เป้าหมายที่แท้จริงร่วมกันอย่างสำคัญ และคงหาใช่เป็นเพียงความฝันอันเลื่อนลอยหรือที่เรียกกันว่า “ฝันหวาน หรือฝันกลางอากาศ” หากถือเป็นความจริงซึ่งผู้ปฏิบัติสามารถพิสูจน์ได้

อนึ่ง ใคร่ขอกล่าว ผลจากการพิจารณาและนำวิเคราะห์เท่าที่ทำได้มองเห็นภาพดังกล่าวแล้วได้อย่างรวม ๆ นั้น มีเหตุสืบเนื่องมาจากการถือสัจธรรมที่ว่า “มนุษย์ไม่ว่าจะแตกต่างหลากหลายกันด้วยรูปลักษณะและสภาวะอย่างไรก็ตาม ต่างก็คือมนุษย์ กับมนุษย์แต่ละคนที่เกิดมาล้วนมีจิตใจทำหน้าที่เป็นรากฐาน” ดังนั้นแม้มีเงื่อนไขเข้าไป แอบแฝงแตกต่างกันไปอย่างไร ก็เป็นเพียงสิ่งกำหนดรูปลักษณะและทิศทางแนวความคิดและระดับอารมณ์ที่ไม่เหมือนกันในแต่ละช่วงเท่านั้น หากได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมซึ่งมีชีวิตร่วมกันมาแล้วอย่างอิสระ ย่อมสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในแต่ละคนที่สามารถร่วมกันได้ ไม่ว่าจะเร็วหรือช้า

ดังนั้นพื้นฐานปัญหาที่แท้จริงจึงน่าจะอยู่ที่การสั่งสมอิทธิพลจากรูปวัตถุ ซึ่งนับว่ายิ่งส่งเสริมกระแสที่มีผลทำลายทุกสิ่งทุกอย่างรุนแรงยิ่งขึ้น แม้การคิดแก้ไขปัญหาเท่าที่พบเห็นในปัจจุบันกลับส่งผลทำลายเพิ่มขึ้นไปอีกกระทั่งพฤติกรรมซึ่งมองเห็นได้จากภายนอกอาจทำให้รู้สึกว่าจะสามารถแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ แต่ถ้ามองได้ลึกถึงอีกระดับหนึ่ง กลับพบความจริงซึ่งมุ่งสู่ทิศทางเดิม

หลักการเดียวกันกับทิศทางของกงล้อที่หมุนวนรอบตัวเอง ซึ่งมีด้านหนึ่งหมุนสู่ทิศทางหนึ่งโดยมีอีกด้านหนึ่งหมุนสู่ทิศทางตรงข้าม และบนพื้นฐานสังคมซึ่งชีวิตคนทั้งหลายมีรากฐานตกอยู่ภายใต้อิทธิพลจากรูปวัตถุ ย่อมทำให้คนส่วนใหญ่เห็นได้แต่เพียงด้านบนซึ่งเป็นด้านผิว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านนี้มีทิศทางหมุนไปสู่ด้านหน้า และนำมากล่าวอ้าง เพื่อต้องการประโยชน์ตอบสนองแก่ตน ซึ่งสภาพการณ์เช่นนี้ย่อมเกิดขึ้นได้ทั้งสองข้างในเมื่อทุกสิ่งซึ่งอยู่บนพื้นฐานเดียวกัน มีสองข้างเป็นธรรมชาติ ดังเช่นที่วิชาการในสาขาสถิติเพื่อวิเคราะห์ นำมาใช้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้

ธรรมชาติการกระจายของทุกสิ่งหาได้มีเพียงด้านเดียวไม่

ในอดีตมีผู้ปรารถนาไว้เป็นสังขรณ์ว่า “ยิ่งมองเห็นได้ลึกซึ้งก็ยิ่งรู้ได้เท่านั้น” แต่การจัดการศึกษาเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว มีเหตุมีผลกำหนดให้คนมุ่งไปด้านหน้า จึงลงได้ไม่ลึก หากกลับทำให้ตื่นเขินยิ่งขึ้น แต่ทุกสิ่งย่อมมีสองด้าน แม้ช่วงใดช่วงหนึ่งอาจมีด้านหนึ่งน้อยกว่าอีกด้านหนึ่งก็ตาม

ดังนั้น ท่ามกลางปรากฏการณ์ของสังคมซึ่งกำลังมุ่งทิศทางไปสู่ด้านหน้า ย่อมมีคนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีรากฐานจิตใจที่อิสระ แม้ในช่วงนี้อาจมีน้อย และจากคนกลุ่มนี้ย่อมมองเห็นปัญหาเดียวกันปรากฏอยู่ในทุกเรื่อง อย่างไรก็ตาม หลักธรรมได้ชี้แนะไว้ให้มองคนสู่ด้านดี ทั้งนี้และทั้งนั้น เพื่อหวังให้คนดีในทุกเรื่อง อย่างไรก็ตามหลักธรรมได้ชี้แนะไว้ให้มองตนสู่ด้านดี ทั้งนี้และทั้งนั้น เพื่อหวังให้คนดีได้รับความสนใจมากขึ้น เพื่อเป็นความหวังสำหรับการเติบโตของสังคมอนาคต

แต่บุคคลผู้ซึ่งรากฐานตกอยู่ในสภาวะยึดติดรูปวัตถุย่อมถูกธรรมชาติกำหนดให้มองคนในด้านเสียดังจะพบกับสภาพบรรยากาศของการทะเลาะเบาะแว้งและตำหนิติเตียนกันอย่างรุนแรง หรืออาจกล่าวได้ว่า “คนจากอีกด้านหนึ่งกำลังตกอยู่ในสภาพหาเหตุซึ่งกันและกัน แทนการค้นหาเหตุที่แท้จริงจากรากฐานตนเอง”

ความมีรากฐานจิตใจที่เปิดกว้างและลึกซึ้ง รวมทั้งมีอารมณ์สงบเย็น ของบุคคลผู้ซึ่งชีวิตเติบโตเป็นผู้ใหญ่ยิ่งขึ้น จึงเป็นที่ปรารถนาและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมปัจจุบันซึ่งกำลังเผชิญกับมรสุมอย่างหนัก จากภาวะตกต่ำในด้านคุณภาพ ทำให้มีผลไม่เพียงเศรษฐกิจ หากทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งเป็นองค์ประกอบทั้งหมด

โดยเฉพาะด้านผู้ใหญ่ซึ่งได้รับโอกาสให้ขึ้นไปมีอำนาจสูงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ และคุณสมบัติดังกล่าว หากได้รับการปรับเปลี่ยนไปสู่อีกทิศทางหนึ่งอย่างเป็นธรรมชาติโดยไม่นำเอาความอยากเข้าไปแอบแฝงย่อมไม่เพียงแต่จะเกิดผลดีต่อสังคมเท่านั้น หากยังเป็นผลดีต่อผู้ปฏิบัติได้ช่วยให้รู้ได้แล้วด้วย เนื่องจากถือเป็นการสั่งสมอายุวรรณะชานานวิเศษสุด ที่สามารถป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บได้ในระดับอันถือเป็นปฐมเหตุ

บทสรุป

ถ้าพิจารณาจากด้านที่ควรถือเป็นรากฐานของแต่ละคน ยาป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บทั้งระบบดังได้กล่าวแล้วหากปรากฏเป็นจริงขึ้นในบุคคลใด ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นเป็นผู้ปฏิบัติอยู่กับเหตุและผล มีบุคลิกที่เปี่ยมทันด้วยเมตตาธรรมและมีนิสัยสงบเย็น ช่วยให้ร่างกายมีสภาพสดใสเบิกบานอยู่เสมอ อีกทั้งมีกำลังใจมุ่งมั่นทำงานทุกเรื่องอย่างผสมกลมกลืนกันกับวิถีชีวิตเท่าที่สภาพร่างกายจะสามารถกระทำได้ และรู้สึกมีความสุขบนพื้นฐานดังกล่าวจึงไม่หยุดนิ่ง

กับอีกด้านหนึ่ง ย่อมมีความเข้าใจสิ่งซึ่งเป็นปัญหาได้ทุกโอกาสและทุกเรื่อง จึงปราศจากความทุกข์ทรมองเห็นทงแก้ไขได้อย่างปลอดโปร่ง ช่วยให้มีอายุยืนยาว ดังเช่นที่มักกล่าวกันว่า “คนแก่ก็มีแนวโน้มมุ่งมั่นทำงานโดยไม่หยุดนิ่ง หากหยุดเมื่อไหร่ร่างกายก็ทรุดโทรมเร็ว” แต่ประเด็นนี้ก็ยังมีเรื่องน่าตั้งคำถามต่อไปอีกว่า “เหตุใดจึงต้องปล่อยให้คุณลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อตอนแก่” ในเมื่อความจริงได้ชี้ไว้ชัดเจนว่า ทุกสิ่งเกิดได้อย่างอิสระตั้งนั้นถ้าเกิดขึ้นตั้งแต่อายุยังไม่มากนักและเป็นคนส่วนใหญ่ ธรรมชาติย่อมกำหนดให้สังคมสามารถเจริญก้าวหน้าได้อย่างแท้จริง แทนที่จะตกต่ำลงไปเรื่อย ๆ ดังเช่นที่กำลังเผชิญกับความจริงอยู่ในขณะนี้

“ข่าวยุวธรรมะที่แท้จริงเป็นสิ่งมีอยู่แล้วในรากฐานจิตใจของแต่ละคน และถือเป็นสมบัติอันล้ำลึกด้วยคุณค่าอย่างที่สุดสำหรับชีวิตตนเองโดยเฉพาะ” ซึ่งวิถีทางที่พึงค้นหาได้ก็เปิดไว้ทั้งสิทธิและโอกาสโดยไม่มีผู้อื่นมาลวงล้าปิดกั้นหรือช่วงชิงไปได้

เพียงแต่บุคคลใดค้นพบแล้วนำมาพิจารณาใช้เป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ ย่อมช่วยให้ตนได้รับผลอย่างมั่นคงตลอดไป ทั้งนี้และทั้งนั้นก่อนอื่นควรให้ความสนใจละวางจากการยึดติดอยู่กับอิทธิพลวัตถุ เพื่อให้รากฐานตนเองเปิดสู่อิสระภาพ ดังที่ช่วงหลัง ๆ เรามักกล่าวเน้นความสำคัญของอิสรภาพกันอย่างกว้างขวาง หากขาดการมุ่งสู่ทิศทางดังกล่าว ย่อมได้รับแต่เพียงเปลือกนอกแทนที่จะเข้าถึงของจริง “อิสรภาพบนพื้นฐานความสงบเย็น จึงเป็นสิ่งกำหนดทิศทางสู่การสร้างสรรค์ทั้งแก่ตนเองและสังคมร่วมกันได้”

อนึ่ง “การนำเรื่องนี้มาเขียนก็หาใช่ว่าจะมุ่งให้ผู้อื่นจำต้องเชื่อและนำไปปฏิบัติตามไม่” หากมีวัตถุประสงค์สำคัญที่สุดคือ “ใช้การเขียนซึ่งมีเหตุนำสู่การคิดวิเคราะห์เพื่อฝึกฝนค้นหาความจริงจากตนเอง” อันเชื่อว่าน่าจะเป็นประโยชน์ในการแสวงหาสัจธรรมจากมุมหนึ่ง ร่วมกับอีกด้านหนึ่งซึ่งปรากฏจากการเขียนที่ควรถือว่าคือผลจากวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจมีบางจุดที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างไปจากบุคคลอื่น

หากใครคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ย่อมหมายความว่าประเด็นของผู้เขียนหรือบุคคลอื่นใดก็ตามเป็นสัจธรรมที่ใครก็ได้ มีสิทธิและโอกาสค้นพบได้เท่าเทียมกันหมดเนื่องจากหาใช่เป็นของผู้ใดผู้หนึ่งไม่ เพียงแต่ถ้ายังมีธรรมชาติที่ปิดตัวเอง ย่อมยังมองไม่เห็น จึงไม่อาจนำมาใช้ประโยชน์อะไรก็ได้

ชีวิตมนุษย์แต่ละคนซึ่งหวังได้ว่ามีรากฐานมั่นคงอยู่กับความจริงแห่งตนแล้วน่าจะยืนยาวตามเหตุและผล ดังนั้นภาวะจิตใจที่ยังรู้ได้ถึงเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในรากฐานตนเอง อีกทั้งมีโอกาสทวนกลับออกมาดู ความจริงจากอีกผู้อื่นและสานถึงชีวิตอื่นสิ่งซึ่งมีเหตุมีผลสัมพันธ์ถึงซึ่งกันและกันบนพื้นฐานความหลากหลาย ถือเป็นยานานเอก โดยไม่ต้องคิดเสาะแสวงหาจากที่อื่นแม้ซื้อด้วยเงินตรา แต่ก็คงต้องเรียนรู้จากด้านหนึ่งเพื่อทวนกลับไปหาความจริงจากอีกด้านหนึ่งอย่างมีเหตุมีผล จึงจะถือได้ว่าเป็นผู้เชื่ออย่างรู้เหตุรู้ผลแทนการปิดกั้นด้านหนึ่งเพื่อหันไปหาอีกด้านหนึ่ง

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากความจริงเป็นสิ่งปรากฏอยู่ในส่วนลึกที่สุด โดยมีศูนย์รวมเป็นหนึ่งเดียวกัน อยู่ภายในรากฐานจิตใจของแต่ละคน และสิ่งอันเป็นที่ลึกที่สุดก็คือศูนย์รวมระหว่างจิตใจกับร่างกายซึ่งถือเป็ฐานรองรับศาสตร์ทุกสาขาซึ่งสามารถปรากฏออกมาสนองวิถีการดำเนินชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ดังนั้นเมื่อจิตใจอิสระเพราะบริสุทธิ์ย่อมมีผลช่วยให้ร่างกายปลอดจากโรคร้ายทั้งหลายอย่างเป็นธรรมชาติ

หากปรากฏสังขรณ์ในการเรียนรู้ความจริงจากกระแสการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีทิศทางมุ่งสู่ภาวะเสื่อมสลายอย่างมีเหตุมีผล และบุคคลผู้รู้จริงแล้วแม้ถึงเวลาที่ร่างกาย จำต้องดับสูญย่อมเป็นไปอย่างสงบ โดยที่มีความปลอดโปร่งและความสุขปรากฏอยู่ในรากฐานตนเองโดยแท้

จากภาพรวมของวิถีการเปลี่ยนแปลงดังที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด หากการดำเนินชีวิตของบุคคลใดสามารถเข้าถึงสังขรณ์อันเป็นที่สุดของธรรมจักรได้เร็วเพียงใด ย่อมถือว่าช่วงที่ยังเหลือคือกำไรชีวิตอันแท้จริง ดังเช่นในอดีตเคยกล่าวกันว่า “ชีวิตที่เริ่มต้นเกิดมานั้น มีการใช้ประโยชน์จากสังคัม เมื่อผ่านมาถึงอีกช่วงหนึ่งย่อมคืนให้สังคัมอย่างเป็นธรรมชาติ” ดังนั้นหากถึงได้เร็วย่อมมีโอกาสให้สิ่งที่มีคุณค่าแก่สังคัมโดยเฉพาะเน้นความสำคัญที่ชนรุ่นหลัง อย่างมีเหตุมีผลสานจากลูกหลานซึ่งอยู่ใกล้ตัวใกล้ใจที่สุดไปสู่เยาวชนทั่วไปอย่างปราศจากกรอบกำหนด หากถึงได้เร็วย่อมมีโอกาสให้ได้มากกว่าสิ่งซึ่งตนได้ใช้ไปแล้ว และผลที่สะท้อนกลับก็คือความรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งช่วยให้มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจเป็นหนึ่งเดียวกันได้.

หมายเหตุ บทความนี้ ปรับปรุงจากบทความเรื่อง “ยาธรรมชาติกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต”
ซึ่งเขียนไว้เมื่อ วันที่ 12 มีนาคม 2539